

en **u**-runa, 7,5 cm hög och 2 cm bred. Fig. 356. Föremålet tillhör Statens historiska museum, inv.nr 27.600: C 53, men är deponerat i Lödöse museum.

Flötet är av samma typ som tre andra notflöten, vilka C. R. af Ugglas i juli 1918 påträffade på »Spetalfältet», »inom en av kajbyggnadens stockkistor» (C. R. af Ugglas, *Lödöse*, 1931, s. 602f.). Två av dessa notflöten ha inskurna ägarmärken, det ena (längd 31,5 cm, bredd 9,5 cm, tjocklek 5,5 cm) en **æ**-runa (3 cm hög), det andra bokstaven R. De tillhöra båda Göteborgs historiska museum och äro avbildade i Ugglas a.a., fig. 280–81. Flötena från 1918 års undersökning ha daterats till »1300-talet(?)». Av fyndnivån att döma är notflötet från Passagården sannolikt från 1200-talet.

242. S:t Peders sn, Lödöse, Spetalen 1:11. Nu i Statens historiska museum

Pl. 182

Litteratur: O. v. Friesen, *Anteckningar* 9/9 1919 (i: *Anteckn.bok* 9, s. 44, UUB); C. R. af Ugglas, *Lödöse* (1931), s. 606f.; A. Nordén, *Magiska runinskrifter* (i ANF 1937), s. 179; R. Ekre, *Brev t. E. Svärdström* 18/5 1966 (ATA).

Äldre avbildning: H. Karlsson, teckning å katalogkort i Göteborgs hist. mus. (återgiven i af Ugglas a.a. samt Nordén a.a.).

I samband med C. R. af Ugglas' utgrävningar i Lödöse 1917 påträffades på »Spetalfältet» en liten trästicka med runinskrift. Fyndet gjordes »på 1 m. djup i närheten av kajen» (af Ugglas). Föremålet tillhör Göteborgs historiska museum, inv.nr Lödöse 1917: 1409, men är deponerat i Statens historiska museum, inv.nr 27.941.

Den lilla stickan är en rundtäljd träpinne, 12 cm lång och 1,6 cm i diameter, som utefter längden har skurits ned 0,4 cm, så att en flat yta har åstadkommit, på vilken runinskriften har ristats. Ena ändan (till vänster om inskriften) är tvärt avskuren utanför en mycket låg, kanske oavsiktlig, klack med en svagt kälad, 1 cm lång förtuning. Den andra ändan (till höger) är med några snitt tillspetsad och avbruten. Hela den flata ytan är sålunda bevarad. Kärnpartiet i den tillspetsade ändan är murket till ett par centimeters djup men visar inga spår av metall eller rost, som skulle kunna tyda på, att en tånge i något redskap här skulle ha varit infälld. Föremålet har heller icke kunnat artbestämmas, märksticka?

Runinskriften börjar 1,3 cm från den tvärt avskurna ändan och är 7 cm lång. Runornas höjd är densamma som ristningsytans bredd, 1,5 cm. Tecknen stå tätt, distinkt inskurna med en vass kniv. Formen vittnar om säker kunskap och gott handlag hos ristaren. Fig. 357.

Inskrift:

porbon : brason : brattr po -

5 10 15 20

»Torbjörn Brattsson. Bratt Tor-(?).»

Till läsningen: Före 1 **p** finns intet sk; däremot efter 6 **n** och 12 **n**; de bestå vardera av två korta lodräta streck. Alla runorna med undantag av den sista äro säkra. Båda **p**-runorna (1, 19) ha lång bst. Samtliga **o**-runor (2, 5, 11, 20) ha ensidiga bistavar liksom **a**-, **n**- och **t**-runorna (6, 9, 12, 15, 16, 17). I **r**-runorna 3, 14, 18 når bst på mitten icke ända fram till hst, möjligen dock i 8 **r**. Mellanleden i 10 **s** ligger i en liten spricka; första leden är utdragen nedanför vinkeln. Bistavarna i 16 **t** och 17 **t** äro korta och tunna. Invid 15 **a** finns överst till vänster en lodrät, lätt skåra, början till en felriktad hst? Efter 18 **r** finns intet sk. R. 21 består av en enkel hst, som upptill böjer obetydligt åt vänster, dock utan varje förbindelse med föregående runa; inga spår av bistavar. Efter r. 21 finns ingen ristning; ytan är oskadad, varför inskriften icke synes ha varit längre. — v. Friesen läser inskriften på samma sätt.

Om runföljden 13–18 uppfattas som personnamn (v. Friesen) svarar den mot namnformen **bratr**, som förekommer i några uppsvenska runinskrifter (U 1036, 1067 samt L 1069 Högs kyrka, Hälsingland). I samt-

Fig. 357. Vg 242. S:t Peders sn, Lödöse, Spetalen 1:11. Efter teckning av H. Karlsson.

liga fall har namnet uppfattats som en form av *Brandr* med utelämnad nasalruna. Namnets betydelse torde ha varit 'svärds klinga' (om etymologin se vidare de Vries *brandr* 2). Namnet finns också på runstenen Vg 135 (*brantr*), troligen med samma grundbetydelse. I Västsverige ligger det dock närmast till hands att sammanställa *brattr* med det från västnordiskt område välkända *Brattr*, ursprungligen använt som binamn. Namnet ingår också i runföljden 7–12, som synes vara uttalsformen för *Brattsson*.

O. v. Friesen föreslår en supplerings av de tre sista runorna med ett till *Brattr* knutet tillnamn *Porbionsson*, varvid hela namnföljden skulle åsyfta far och son. Ett par detaljer i runföljden 13–21 gör att man tvekar en smula inför namnlistan som sådan: frånvaron av skiljetecken efter 18 *r* samt den även för medeltida runskrift sällsynta dubbelteckningen av konsonant (16–17 *tt*). En tanke, att inskriften i sin helhet skulle vara en fullständig sats, där runorna 13–21 utgjorde predikats verbet jämte objekt eller annan bestämning, faller emellertid på oöverkomliga svårigheter att erhålla en acceptabel tolkning i sådan riktning. Frågan kompliceras givetvis också av att man inte med säkerhet vet vad stickan har använts till. Man torde alltså få stanna för tolkningen av runföljden 13–18 som *Brattr* och fortsättningen, r. 19–21, som början till eller en förkortning av ett namn med förleden *Por*.

A. Nordén förtecknar inskriften bland *Magiska runinskrifter* (ANF 1937), eftersom han i inskriftens anordning tror sig förmärka talmagi: »Rungrupperna [1–6, 7–12, 13–20] äro kanske avsiktligt byggda på talen 6 och 8 — varför skulle eljest sista ordet vara på ett så egendomligt sätt förkortat?» En sådan tydning är emellertid grundlös och missvisande.

Föremålet kan icke dateras utifrån de vaga fynduppgifterna. Ortografin i inskriften svarar bäst mot senmedeltida språkförhållanden. Den avslöjar tydligt uttalslättnader i form av assimilationer i svagtonig stavelse (*bon*) och konsonantförbindelsen *ts* (*brason*).

255. S:t Peders sn, Lödöse, Spetalen 1:11. Nu i Statens historiska museum

Pl. 181

Litteratur: R. Ekre, Fyndförteckning ^{8/5} 1967 (VHAA 2652/67); E. Svärdström, Runfynd 1967 (i Fornvännen 1968, s. 286).

I samband med schaktning för vatten och avlopp vintern 1966–67 påträffades 1967 å Spetalen 1: 11 på 140–160 cm djup en liten plan furusticka med runinskrift, Statens historiska museum inv.nr 27.600: MC 15.

Stickan har rektangulär form, 6,3 × 2,8 × 0,5 cm. Den ena långsgående kanten är skuren, den andra rå, uppkommen genom att stickan har spräckts. Kanterna vid de båda kortsidorna äro mejselformigt skurna. Inskriften, intill 2,5 cm hög, är fullständig, så när som på att basen till r. 1 och r. 3–5 har bortfallit i sprickan. Fig. 358.